

náruč. Jeho poplašené volání jistě nebylo neupřímné. Ale jako husitský arcibiskup měl příliš na mysli celek svěšené sobě církve, církev pak pojímal příliš jako společenství, jež vždycky obsahovalo a bude obsahovat vedle dobrých i údy zlé, než aby byl nutkán k rozchodu s těmi, které káral sebe trpčeji. V kruhu Řehořově viděl další společenství, které vyrůstalo v rámci církve podobojí, aniž jej prolamovalo, a mínil i jim přát, aby se uvnitř husitské církve rozvíjeli směrem, který by uspokojil jejich svědomí. Někdy čas předtím rovnal spor, který vznikl vilémovským pro jejich způsob podávat večeři Páně i vyloženým hříšníkům. Bylo mu sympatické, že Řehoř se svými stál v této věci na stanovisku rozhodné kázně při službě svátosti těla a krve Kristovy. Když nyní viděl, že potřebují duchovní opory pro další svůj vnitřní růst, a že směřují k nesmlouvavému důrazu na životní závaznost Božího zákona, poukázal je tam, odkud právě vzešel rozpor s vilémovskými pro zmíněnou otázku: do Chelčic, kde trval již delší dobu kruh kolem výrazného laického kazatele Petra.

PETR CHELČICKÝ je nejrázovitější postava české reformace důsledností svých názorů, které jej ovšem brzy postavily stranou ode všech směrů a vůdčích osob husitských přese všechny čilý styk, v němž s nimi vstupoval. Narodil se asi r. 1380, podle všeho z drobné zemanské rodiny, snad z rodiny Záhorků ze Záhorků v nejbližším okolí Chelčic u Vodňan. Jeho nadání bylo neobyčejné. Určitého literárního vzdělání se mu dostalo. Latinské knihy mohl však číst jen v překladech nebo ve výtazích pořizovaných od přátel. Tou cestou se seznámil s cizími autorů zejména s Viklesem, jenž jej obzvláště zaujal. Jinak působily na něj zřejmě — ať přímo, ať prostřednictvím táborství — myšlenky valdenské. Z domácích autorů četl zvláště Štítného, rovněž jihočeského zemana; na jeho spisech se školil v lidového spisovatele, i když se docela rozešel s jeho konservatismem. Myšlenkově pokračoval ve směru Matěje z Janova. V husitském prostředí, jehož rozvoje a vnitřních sporů si ze svého venkovského ústraní vytrvale všiml, požíval zřejmě vážnosti. Vzpomíná, že diskutoval

s Husem, s Jakoubkem. Zachovaly se literární diskuse, které vedl s Mikulášem z Pelhřimova a s Rokycanou. K táborům měl zprvu nejbližší, ba cítil se jedním z nich. Ke všem, Husa a Viklefa nevyjímaje, byl však při vši úctě na výsost kritický. Neuznáváje v poslední instanci žádnou autoritu lidskou, měřil statečně a nahlas všechny názory a činy svého okolí jediným měřítkem. Byla jím vůle Boží zjevená v Písmu, které pojímal především jako zákon Boží, a to tak, že určitě rozlišoval Starý Zákon od Nového. Pro křesťana jest jen Nový Zákon závazným vodítkem; jeho jádro pak viděl v kázání na hoře.

Důsledný, přímočaře *nesmlouvavý biblistus* v tomto vymezení vyznačuje Chelčického především. Neuznává jiné normy, jiného zdroje pravdy. Pravdu zdaleka nechápe jen intelektuálně. Husitství vůbec zná pravdu jen v souzvuku s pravdivostí života a se spravedlností. Kde je u Chelčického řeč o spravedlnosti z víry, je prováděna důrazem na její životní důsledky. „Ten z viery živ jest, ktož svůj život srovná a uvede jej v poslušenství Bohu podle rozumu [smyslu] viery Kristovy, pomina všechny zprávy a zákony lidské“ [Postila I. 144]. V ústředí Chelčického biblistu je bezvýhradné prohlásování *nároku Boží vlády* nad člověkem, nad lidskou společností, nad světem, nad církví. Církev má jít v naději za svým Pánem, oddána do jeho vedení i ochrany, bez ustrašeného úsilí o bezpečnost a zajištěnost přízní mocných tohoto světa. Její cesta je cesta za Ukřižovaným; pak je to cesta kříže. Je však i cestou za Vzkříšeným; pak je cestou vítěznou. Za Spasitelem je povinna jít s celou oddaností víry, poslušné lásky a naděje. A proto se její řády nemohou sepnout s řády tohoto světa, odcizeného Kristu. Mimo Boží slovo, natož nad ně, není instance, která by směla ukládat věřícímu člověku zákony, řády, cíle.

Z takové víry v Boha, svatého Pána a Vládce, jehož slovo jest provždy směrodatným zjevením jeho vůle, plyne Petrovo bohosloví i jeho kritika křesťanské společnosti s vysokými požadavky, které vznášá na církev a na víru i život jejich údů. Boha zná v Kristu, plném lásky, jenž i lidem uložil, aby se milovali. Na světě není oblasti, která by byla vyloučena z dosahu jeho vlády, jež činí lásku neměnným zákonem. Nelze utéci: tak mocný